

Nyheter i vallagen inför valen 2018

Proportionell fördelning av mandat

Mandatfördelning

Gäller alla valtyper

- Första divisorn ändras från 1,4 till 1,2 (3:8 RF och 14:3 VL)
- Återföring av fasta valkretsmandat ifall valresultatet inte skulle bli proportionellt (3:8 RF och 14:4a – 4c VL)

Utjämningsmandat och spärr

Val till kommunfullmäktige

- Utjämningsmandat i kretsindelad kommun (14:8 VL)
- Småpartispärr i kommunval (14:6 VL)
 - 2% i kommun som inte är valkretsindelad
 - 3% i kommun som är valkretsindelad

Valkretsindelning

- Landsting: Frivilligt att kretsindela (4:5 VL)
- Kommun: Ökad frihet (4:12 VL)
 - >36 000 : ”får” indelas
 - <36 000: ”särskilda skäl”
 - Riktlinje: minst 13 fasta valkretsmandat
- Riksdag: V Götalands län ändrad indelning (4:2 punkterna 17, 18 och 19 VL)

Valsimulatorn

- Finns på val.se

Förhandsanmälan av partier och symboler på valsedlar

Anmälan om deltagande i val

- Tvång för **parti** att anmäla sitt deltagande i valet (3:7 RF och 2:14-19 VL)
- Ett parti måste anmäla sitt deltagande till Valmyndigheten senast 30 dagar före valdagen (2:14-17 VL)
- Två undantag finns (2:15 VL):
 - Partier som sitter i en beslutande församling anses anmälda
 - Partier som anmält kandidater anses anmält deltagande

Anmälan om deltagande i val forts.

- Endast valsedlar för partier som anmält deltagande i valet ska läggas ut på röstmottagningsställen. (8:2 VL)
- Valmyndigheten gör förväxlingsprövning (2:18 VL)

Krav på samtycke till kandidatur

- Den som kandiderar för ett parti som anmält deltagande ska skriftligen samtycka till kandidaturen för att kunna bli vald (2:20 VL)
- Ett sådant samtycke kan ges in senast fredagen före valdagen
- Förklaringarna som lämnas in när partier anmäler kandidater anses som ett samtycke

Krav på samtycke till kandidatur forts.

- Texten på valsedeln kommer att kompletteras angående samtycke.
- Det går att skriva till en kandidat som samtyckt på en valsedel för ett parti som inte har anmällda kandidater.

Partisymbol på valsedlar

- En partibeteckning får innehålla en partisymbol (2:3 VL)
- Partisymbolerna trycks på valsedlarna
- Symboler som väljare ritar på valsedeln bortses från.(13:7 VL)

Preliminär rösträkning

- Rösträknarna måste veta vilka partier som anmält deltagande.
- Vid rösträkning i vallokal och hos valnämnden ska valsedlar för partier som inte anmält deltagande hanteras som ogiltiga. De redovisas som ”Ogiltiga röster – ej anmälda partier” och ska läggas i eget omslag (11:2 och 12:3 VL)

Förtidsröstning, röstmottagare m.m.

Röstmottagning

- Minst två röstmottagare ska vara närvarande vid röstmottagning i röstningslokal för förtidsröstning (3:6 VL)

Ambulerande röstmottagare

- Den som pga sjukdom, ålder och funktionsnedsättning inte själv kan ta sig till ett röstmottagningsställe kan lämna sin valsedlar till ambulerande röstmottagare (7:1 och 3a VL)
- Ska vara två stycken röstmottagare
- Det är obligatoriskt för kommunen
- Kommunala bud tas bort
- Ett exempel-kit har tagits fram

Budröstning och hjälp med att göra i ordning sin röst

- Hur en budröst görs i ordning (7:7 VL)
 - För varje val ska väljaren själv lägga en valsedel i ett kuvert
 - I närvaro av budet och ett vittne lägga valkuverten i ett ytterkuvert
- På budkuvertet tas adressuppgiften bort (7:8 VL)
- Av vallagen framgår att en väljare som behöver hjälp med att göra i ordning sin röst får anlita en annan person som hjälper väljaren vid röstningen (7:3 VL)

Skillnaden – ambulerande röstmottagare och budrösta

- Röstmottagaren har en lagreglerad tystnadsplikt
- Röstmottagaren har rätt att hjälpa en väljare att göra i ordning sin röst
- Ett bud har inte rätt att hjälpa en väljare att göra i ordning sin röst

Ökade krav på utbildning

- Länsstyrelsen ansvarar för utbildning av valnämnderna (3:2 VL)
- Obligatorisk utbildning av alla röstmottagare (3:5 VL)
- Endast den som har fått sådan utbildning som behövs för uppdraget får förordnas som röstmottagare

Röstmottagningsställen

Röstningslokaler för förtidsröstning
Vallokaler

Avgränsningar

- Ett röstmottagningsställe ska vara tydligt avgränsat och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen (4:20 och 22 VL)
- Väljarna har rätt till att inte utsättas för politisk propaganda (8:3 VL)
- Det måste vara klart inom vilket område röstmottagarna ska upprätthålla ordning.

Avgränsningar forts.

- Kommunen bestämmer vilka lokaler som ska användas och att de utformas på ett för ändamålet lämpligt sätt.
- Kommunen kan rådgöra med Länsstyrelsen

Värdeneutrala lokaler

- En lokal för röstmottagning **ska** inte ha **anknytning** till en viss politisk sammanslutning
- eller **bör** inte ha sådan **anknytning** till en visst religiös sammanslutning eller till ett visst företag
- som kan påverka väljaren i **samband** med röstningen (4:20 och 22 VL)

Värdeneutrala lokaler forts.

- Ambitionen är att undvika att röstmottagning anordnas i sådana lokaler som präglas av sin anknytning till en viss organisation på ett sådant sätt att kopplingen skulle kunna inverka på väljarens ställningstagande att gå och rösta eller påverka väljaren vid röstningen.

Värdeneutrala lokaler forts.

- Inget hinder att använda lokaler som tillhör en annan huvudman
- Kravet på god tillgänglighet ges företräde
- Köpcentrum är OK

Öppettider

- En röstningslokal öppen varje dag och en röstningslokal öppen för förtidsröstning på valdagen under samma tid som vallokalerna är öppna (4:24 VL)
- Vid omval en röstningslokal öppen i varje kommun (4:23 VL)

Tillgänglighet och säkerhet

- Alla röstmottagningsställen ska vara tillgängliga – inget undantag från Länsstyrelsen
- Röstmottagarna får ta emot väljares valkuvert utanför röstmottagningsstället, om det kan ske under betryggande former (8:7a VL)
- Säker förvaring av valmaterial (10:7 VL)

Valnämndens preliminära rösträkning m.m.

”Onsdagsräkningen”

- Fortsatt preliminär rösträkning på torsdagen efter valdagen (12:1 VL)
- Skyldighet att lämna över omslag för val som räknats färdigt (12:7 VL)
- Säkerhet i valförfarandet för valmaterial vid avbrott (12:8 VL)

Slutlig rösträkning hos länsstyrelsen

- Valsedel för parti som inte anmält sitt deltagande: ogiltig (13:7 1:a st p 3 VL)
- Kandidatnamn som inte samtyckt: obefintligt (13:8 1:a st p 4 VL)
- Partisymbol som väljaren ritat till på sedeln: bortses från symbolen (13:7 sista st VL)

Övrigt

- Anmälan om deltagande i val får överklagas (15:3 och 6 VL)
- Möjlighet att hålla EP-val i april (1:3 VL)
- Informationsutbyte vid EP-val (2:11, 11a och 12 VL)
- Valbarhet (1:5 VL)
- Utredningen ”Snabbare omval och förstärkt valhemlighet.”

